

проте є практика застосування коштів з інших джерел, таких як гранти, пожертви, добровільні внески, цільові програми фінансування з місцевих бюджетів тощо (прикладом можна вважати Грузію чи Україну).

На підставі вищевикладеного можна зробити висновок, що впровадження безоплатної правової допомоги в життя українців являє собою процес запозичення кращих світових практик такої діяльності, у поєднанні з модифікацією їх під українські реалії. Загалом за роки існування системи безоплатної правової допомоги в Україні вона показала значні досягнення у своїй діяльності, що підтверджується статистичними показниками, система характеризується високим ступенем прозорості роботи та демократичністю у визначення категорій осіб, що мають право на безоплатну правову допомогу. Основною проблемою залишається залучення (державних) коштів для фінансування цієї діяльності, проте, законодавчо дозволено залучати цільові програмні та грандові кошти, чим успішно і користуються управлінці системи, вирішуючи це питання на користь простих громадян, що потребують правової допомоги.

Список використаних джерел

1. Конституція України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141) [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Закон України «Про безоплатну правову допомогу» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 51, ст.577) [електронний ресурс]. – режим доступу <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>
3. Звіт про діяльність системи БПД (вступне слово Міністра юстиції України) Петренко П.Д. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.legalaid.gov.ua/ua/kontrol-za-diialnistiu-systemy-bpd/zvity-pro-diialnist-systemy-bpd>
4. Безоплатна правова допомога в країнах світу // Правовий тиждень. Щотижнева інформаційно-правова газета. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://legalweekly.com.ua/index.php?id=16061&show=news&newsid=122702>
5. Андрій Вишневецький про 5 років системи БПД // Вісник Асоціації правників України / 7-8(126-127) липень-серпень 2016 року. ТОВ «Інфопрінт», м. Київ, 2016.

Кусмарцева М.

*студентка IV курсу юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права ТНЕУ
Цимбалістий Т.О.*

МІСЦЕВИЙ РЕФЕРЕНДУМ – ФОРМА БЕЗПОСЕРЕДНЬОЇ УЧАСТІ НАСЕЛЕННЯ У МІСЦЕВОМУ САМОВРЯДУВАННІ

Становлення і розвиток місцевого самоврядування в Україні безумовно переплітається із формуванням правової держави та громадянського суспільства. В їх основу закладені такі елементи як самоврядування, демократія та народовладдя, що тісно пов'язані між собою.

Конституційне закріплення ідеї народного суверенітету передбачає створення способів і засобів організації і реалізації державної влади, які охоплюються поняттями безпосередньої демократії і представницької демократії. Сутність безпосередньої демократії полягає у здійсненні влади самим народом (виборцями) шляхом голосування або шляхом підтримки певних ініціатив, результатом чого може бути прийняття владних рішень. Однією із форм безпосередньої демократії виступають місцеві референдуми.

Метою нашої наукової праці є аналіз проблематики конституційно-правових основ регулювання місцевого референдуму в Україні.

Серед досліджень науковців інститут референдуму займає вагомe місце. Зокрема, особливу увагу заслуговують публікації таких вчених, як Скрипнюк О., Ставнійчук А., Муркович Л., Погорілко В., Федоренко В. та багато інших. У їхніх працях проаналізовано проблеми реалізації місцевої безпосередньої демократії та шляхи їх подолання.

До аналізу місцевого референдуму звертаються автори навчальних посібників та підручників з конституційного, виборчого і референдного права не лише України, а й зарубіжних країн. Проте, варто зазначити, що поза їхньою увагою залишається проблема конституційно-правового регулювання інституту місцевого референдуму.

Конституцією України закріплена можливість проведення Всеукраїнського та місцевого референдуму. Порядок проведення референдуму визначається законами України. Слід зауважити, що до 28.11.2012 року діяв Закон України "Про всеукраїнський та місцевий референдуми", який втратив чинність після прийняття Закону України "Про всеукраїнський референдум". Проте, навіть до втрати чинності закон стримував практичне проведення місцевого референдуму, це відобразалось у можливостях адміністративного тиску на суб'єктів референдного процесу, відсутність механізмів імплементації його результатів тощо. Сьогодні лише в Основному законі України та ЗУ «Про місцеве самоврядування» містяться загальні положення про місцевий референдум.

Оскільки Конституцією України передбачене право громади на місцевий референдум, а Конституція має пряму дію, то суто з правової точки зору проведення місцевого референдуму з питань місцевого значення є конституційним і місцева громада має право на проведення місцевого референдуму [1].

Відповідно до ст. 7 ЗУ "Про місцеве самоврядування", місцевий референдум є формою вирішення територіальною громадою питань місцевого значення, його предметом може бути будь-яке питання, віднесене Конституцією України, цим та іншими законами до відання місцевого самоврядування. Інститут місцевого референдуму є прямим і найбільш загальним механізмом прямої демократії. Адже це хороша можливість всебічно обговорити, проаналізувати та вирішити актуальні проблемні питання місцевого значення.

Згідно Конституції України, територіальні громади села, селища, міста безпосередньо або через утворені ними органи місцевого самоврядування забезпечують проведення місцевих референдумів та реалізацію їх результатів. Враховуючи той факт, що ЗУ «Про всеукраїнський та місцеві референдуми» від 3 липня 1993 р., яким регламентувалося проведення

місцевих референдумів втратив чинність, то на сьогодні в Україні ця форма участі громадян не може бути повноцінно реалізована. Це є порушенням світових демократичних стандартів, оскільки така форма здійснення місцевої публічної влади територіальними громадами в межах адміністративно-територіальних одиниць обов'язково потребує врегулювання і прийняття нового закону, який би визначив і предметну компетенцію місцевих референдумів і чіткі обмеження щодо заборони проведення голосувань з питань, які не входять у компетенцію територіальної громади. На нашу думку, це був би серйозний і великий крок до побудови демократично-правової держави [2, с. 252].

За допомогою місцевих референдумів населення має змогу вирішувати питання місцевого значення, а органи місцевого самоврядування – отримують можливість звіряти свої рішення з думкою населення. Можемо стверджувати, що територіальна громада, саме за допомогою місцевих референдумів, має змогу легітимізувати свою публічну волю в рішення, яке матиме юридичну силу. Муркович Л. посилаючись на практику зарубіжних країн, у своїй праці «Місцевий референдум як форма безпосередньої участі населення в управлінні місцевими справами» згадує, що завдяки праву народної ініціативи референдум стає дієвим механізмом артикуляції ставлення громадян до певних рішень органів державної влади, співвідношення зазначених рішень з їх інтересами та потребами [2].

Прийняттю важливих локальних рішень шляхом проведення місцевого референдуму територіальним громадам заважають такі чинники:

по-перше, фактична відсутність правового регулювання даного інституту;

по-друге, наявність невирішених проблем щодо фінансового забезпечення та організаційно-правового регулювання проведення місцевого референдуму;

по-третє, існує проблема щодо суперечності у вітчизняному законодавстві щодо визнання суб'єктів, які мають право брати участь у місцевому референдумі. Згідно Конституції України таким правом наділяються громадяни України, а право на здійснення місцевого самоврядування мають всі члени територіальних громад. А іноземні громадяни обмежені в праві на участь в інших процедурах прямої участі на місцях. Бачимо, що права постійних мешканців адміністративно-територіальних одиниць, які не є громадянами України, трактуються по-різному;

по-четверте, спостерігаємо незавершеність проведення реформи системи місцевого самоврядування;

по-п'яте, на жаль, не кожен громадянин обізнаний з правами у сфері місцевого самоврядування та механізмом їхньої участі у прийнятті рішень на місцевому рівні.

Підбиваючи підсумки, необхідно зазначити, що для розвитку інституту місцевого референдуму необхідно здійснити відповідні заходи. Насамперед, це удосконалити нормативно-правові та організаційно-правові (оптимізація конституційної правосуб'єктності учасників виборчого та референдного процесів) механізми реалізації та гарантування цієї форми безпосереднього народовладдя. Інститут місцевого референдуму має вагоме значення для суспільства, оскільки демократія починається саме з територіальної громади, з якої будується громадянське суспільство. Прийняття Закону України «Про місцевий референдум» забезпечить наявність прозорих інституцій, покликаних

сприяти реальному волевиявленню територіальної громади, а також спростити доступ громадян України до управління місцевими справами.

Список використаних джерел

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради. – 1996. – № 30. – ст. 141.
2. Муркович Л. Місцевий референдум як форма безпосередньої участі населення в управлінні місцевими справами / Л. Муркович // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2013. – № 4(19). – С. 251–260.
3. Скрипнюк О. Місцевий референдум як форма забезпечення реального народовладдя / О. Скрипнюк // Вісник Національної академії правових наук України. – 2015. – № 1 (80). – С. 37–44.
4. Ставнійчук А. Місцевий референдум – пріоритетна форма прямої демократії у місцевому самоврядуванні / А. Ставнійчук // Юридична Україна. – 2015. – № 6. – С. 24–28.

Марціясь І.

*студентка III курсу юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент, завідувач кафедри
кримінального права та процесу ТНЕУ
Рогатинська Н.З.*

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

Однією з новацій, що передбачені в прийнятому КПК 2012 року є впровадження нового інституту – негласні слідчі (розшукові) дії, що містяться в Главі 21 КПК України. Це суттєво вплинуло на роль слідчих органів, які раніше, виконуючи свою функцію з розслідування злочинів, здійснювали лише офіційну гласну процесуальну діяльність.

Незважаючи на досить короткий термін застосування нового Кримінального процесуального кодексу України стосовно положень про негласні слідчі (розшукові) дії, дану сферу досліджують такі науковці як: Благута Р.І., Керевич О. В., Кирпа С.С., Колесник В.А., Погорецький М. А., Сергєєва Д. Б., Скулиш Є. Д., Татаров О.Ю., Фаринник В.І., Шолудько Б. та інші.

Відповідно до норм Кримінального процесуального кодексу України, досудове розслідування кримінальних правопорушень на Україні здійснюється шляхом провадження гласних і негласних слідчих (розшукових) дій під процесуальним керівництвом прокурора.

Донедавна переважна більшість негласних слідчих (розшукових) дій, регламентованих Главою 21 Кримінального процесуального кодексу України, проводились як оперативно-розшукові заходи. Отримана внаслідок їх проведення інформація використовувалась у доказуванні на досудовому слідстві та суді за умови, що такі дії не розшифровували форм та методів оперативно-розшукової діяльності, які становлять державну таємницю. Уведення до системи досудового розслідування негласних слідчих